ULUSLARARASI DİL, EDEBİYAT VE KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
INTERNATIONAL JOURNAL OF LANGUAGE, LITERATURE AND CULTURE RESEARCHES
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ, ЛИТЕРАТУРОВЕДЧЕСКИХ И КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ
E-ISSN: 2667-4262
Atıf/Citation: Bazancir, R. (2026). Van Gölü Canavarı ve Loch Ness Canavarı: Dijital folklor, kültürel bellek ve turizm ahlakı açısından karşılaştırmalı bir inceleme. *Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi (UDEKAD)*, 9 (3), 1448-1464. DOI: https://doi.org/10.37999/udekad.1977598

Recai BAZANCIR*

VAN GÖLÜ CANAVARI VE LOCH NESS CANAVARI: DİJİTAL FOLKLOR, KÜLTÜREL BELLEK VE TURİZM AHLAKI AÇISINDAN KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

ÖZET

Bu çalışma, Van Gölü Canavarı anlatısının dijital temsillerini Loch Ness Canavarı'yla karşılaştırmakta; Storsjön, Champ ve Ogopogo örneklerini tamamlayıcı bağlamlar olarak ele almaktadır. Amaçlı örneklemle oluşturulan veri kümesi, 2019-2025 yılları arasında yayımlanan altı haber/analiz metni, bir YouTube videosu, bir X paylaşımı ve erişim tarihi 22 Eylül 2026 olan altı turizm/kurum sayfası olmak üzere 14 kamusal dijital belgeden oluşmaktadır. Veriler açık kodlama ve karşılaştırmalı doküman analiziyle incelenmiştir. Analiz üç temel bulgu ortaya koymuştur. Van anlatısı kanıt iddiası, kuşku ve yeniden bağlamlama arasında olay temelli ve parçalı biçimde dolaşıma girmektedir. Loch Ness anlatısı ise arşiv, canlı kamera, deneyim merkezi ve destinasyon sayfaları aracılığıyla kurumsal bir süreklilik kazanmaktadır. Turistik metalaştırma, kaynak şeffaflığı, yerel topluluğun anlatı üzerindeki hakkı ve su etiği gözetilmediğinde bağlam kaybına yol açabilmektedir. Bu bulgulardan hareketle çalışma, kaynak şeffaflığı, bağlamlandırılmış görünürlük, yerel bellek ve etik turizm ilkelerine dayanan bağlama duyarlı bir dijital folklor modeli önermektedir.

Anahtar kelimeler: Van Gölü Canavarı, Loch Ness Canavarı, dijital folklor, modern efsane, karşılaştırmalı folklor, turizm ahlakı

THE LAKE VAN MONSTER AND THE LOCH NESS MONSTER: A COMPARATIVE STUDY OF DIGITAL FOLKLORE, CULTURAL MEMORY, AND TOURISM ETHICS

ABSTRACT

This study compares digital representations of the Lake Van Monster with those of the Loch Ness Monster, while treating Storsjön, Champ, and Ogopogo as contextual cases. The purposively selected dataset comprises 14 publicly accessible digital documents: six news or analysis articles, one YouTube video, one X post published between 2019 and 2025, and six tourism or institutional webpages accessed on 22 September 2026. The data were examined through open coding and comparative document analysis. Three main findings emerged. The Lake Van narrative circulates episodically and fragmentarily through claims of evidence, doubt, and recontextualization. By contrast, the Loch Ness narrative maintains institutional continuity through archives, live webcams, a visitor center, and destination webpages. Tourism commodification may also strip context when source transparency, community rights over the narrative, and water ethics are not respected. On this basis, the study proposes a context-sensitive digital folklore model grounded in source transparency, contextualized visibility, local memory, and ethical tourism.

Keywords: Lake Van Monster, Loch Ness Monster, digital folklore, modern legend, comparative folklore, tourism ethics

* Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Van/Türkiye. / Assoc. Prof., Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Division of Turkish Language Education, Van/ Türkiye. E-mail: recaibazancir@yyu.edu.tr

Makale Bilgisi (Article Info): Araştırma makalesi / Research Article, Makale Geliş Tarihi (Received): 23.06.2026, Makale Kabul Tarihi (Accepted): 29.09.2026

Giriş

Bu çalışma, Van Gölü Canavarı anlatısının dijital ortamlardaki temsilini merkeze almaktadır. Van Gölü Havzası, doğal peyzajının yanı sıra bu peyzaj etrafında oluşan anlatı, inanç ve bellek biçimleriyle geniş bir kültürel alan oluşturmaktadır. Gölün büyüklüğü, derinliği, rengi, adaları ve kıyı yerleşimleri havzanın sözlü kültüründe sürekli yeniden anlamlandırılmaktadır. Bu anlatı alanının modern örneklerinden biri olan Van Gölü Canavarı; yerel tanıklıklar, medya haberleri, görsel kanıt iddiaları, sosyal medya paylaşımları ve turistik merak aracılığıyla güncelliğini korumaktadır. Dolayısıyla anlatı, olağanüstü bir varlığın gerçekliğine ilişkin tartışmanın ötesinde, Van Gölü'nün yerel belleğini dijital ortamda görünür kılan bir kültürel temsil biçimi olarak ele alınmaktadır.

Loch Ness Canavarı, modern dönemde bir göl-canavar anlatısının küresel turizm, medya ve pazarlama sistemleri içinde nasıl markalaşabileceğini gösteren güçlü bir örnektir. Moir'in (2015, s. 12-19) çalışması, Loch Ness figürünün kriptozooloji, mit, çocuk edebiyatı, popüler medya ve İskoçya temsili arasında dolaşan çok katmanlı bir imge olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle Loch Ness, Van Gölü Canavarı için doğrudan kopyalanacak bir model değildir; fakat yerel bir söylencenin medya, turizm ve kültürel ekonomi içinde nasıl dönüştürüldüğünü anlamak için güçlü bir karşılaştırma zeminidir.

Çalışmanın temel problemi, Van Gölü Canavarı anlatısının dijital platformlarda hangi temsil biçimleriyle dolaşıma girdiği ve bu dolaşımın Loch Ness örneğinden hangi yönleriyle ayrıldığıdır. Bu ana probleme bağlı olarak şu sorulara yanıt aranmıştır: (1) Van anlatısı dijital belgelerde hangi kanıt ve kuşku kalıplarıyla sunulmaktadır? (2) Van ile Loch Ness'in dijital görünürlük düzenleri nasıl farklılaşmaktadır? (3) Yerel bellek ve otantiklik bu temsillerde nasıl kurulmaktadır? (4) Turistik kullanım hangi kültürel ve etik riskleri doğurmaktadır? (5) Bulgular hangi uygulama ilkelerine dönüştürülebilir?

Çalışma, amaçlı örneklemle seçilen 14 kamusal dijital belgeyle sınırlıdır; bu veri kümesi bütün platform trafiğini temsil etmemekte ve istatistiksel genellemeye izin vermemektedir. Dijital içeriklerin silinebilmesi veya değişebilmesi nedeniyle yalnızca erişilebilir ve denetlenebilir belgeler incelenmiştir. Araştırmada insan katılımcılardan veri toplanmamış; tek araştırmacılı kodlamadan kaynaklanabilecek yorum farklılıkları açık kodlar, kaynak çeşitliliği ve olumsuz örneklerle sınırlandırılmıştır.

1. Literatür Taraması

Van Gölü Canavarı üzerine yapılan çalışmalar, anlatının mitsel ve ikonografik yapısı ile havzanın sözlü kültür içindeki konumuna odaklanmaktadır. Beydiz (2022), figürü canavar ikonografisi ve mitsel paradigma çerçevesinde; Eren (2025), Van Gölü'nü havza sözlü kültüründeki anlatı çeşitliliği içinde incelemektedir. Önay (2013, 2018) Akdamar ve Van efsanelerinin varyantlarını, Ergöz (2023) ise havza inanışlarındaki kapı ve eşik motiflerini ortaya koymaktadır. Bu birikim yerel anlatı zeminini açıklamakla birlikte, güncel dijital dolaşımın kaynak temelli karşılaştırmalı analizi sınırlı kalmaktadır.

Uluslararası literatürde Moir (2015) Loch Ness figürünün mit, medya ve pazarlamayla ilişkisini; Händén-Svensson (2025) Storsjön anlatılarında peyzaj, aidiyet ve yer duygusunu; Puglia (2024) Kuzey Amerika kriptidlerinin kültürel işlevlerini tartışmaktadır. Philip (2024) mitik varlıkların metalaştırılmasını, Yen ve diğerleri (2025) ise folklor ve fantazinin küçük destinasyon

tanıtımındaki kullanımını ele almaktadır. Mevcut çalışma, bu literatürü Van ve Loch Ness'e ilişkin açık bir dijital veri kümesiyle ilişkilendirmektedir.

2. Kuramsal Çerçeve: Göl-Canavar Anlatıları, Dijital Folklor ve Yerel Bellek

Dijital folklor, halk kültürü ürünlerinin internet ortamına aktarılmasından daha geniş bir süreci ifade etmektedir. Dijital ortam, anlatıları yalnızca saklayan bir depo değil, onları yeniden biçimlendiren, görünürlük düzenine sokan, yorumlarla çoğaltan, başlık ve etiketlerle sınıflandıran, algoritmik akışlarla dolaştıran yeni bir icra çevresidir. Bu nedenle Van Gölü Canavarı gibi modern efsaneler dijital platformlarda metin, görsel, video, yorum, haber dili ve turistik temsil arasında yeniden kurulmaktadır. de Seta'nın (2020, s. 167-183) dijital folklor yaklaşımı, internet ortamındaki yerel yaratıcılığı, memetik dolaşımı ve yerel üretimi folklor araştırmaları açısından önemli bir alan olarak değerlendirmektedir. Bu dönüşüm, sözlü kültürün ikincil sözellik ve yakınsama kültürü bağlamında yeni medya ortamlarında yeniden örgütlenmesiyle de ilişkilendirilebilir (Ong, 2002, s. 133-135; Jenkins, 2006, s. 2-3). Kriptozoolojik anlatıların tarihsel ve modern bağlamı da karşılaştırmayı desteklemektedir (Dendle, 2006).

Bauman'ın (1984, s. 3-8) performans yaklaşımı, folklorik anlatının yalnızca metinsel içerikten ibaret olmadığını; anlatıcı, dinleyici, bağlam, toplumsal ilişki ve icra çevresiyle birlikte anlam kazandığını göstermektedir. Dijital platformlarda bu performans çevresi değişmektedir. Anlatıcı yerine içerik üreticisi, dinleyici yerine izleyici ve yorumcu, sözlü tekrar yerine paylaşım ve yeniden gönderim, yerel bağlam yerine platform bağlamı öne çıkmaktadır. Bu dönüşüm Van Gölü Canavarı anlatısında açık biçimde görülmektedir. Anlatı, dijital ortamda bir video başlığına, haber girişine, kısa sosyal medya iletisine veya mizah içerikli görsele dönüşebilmektedir.

Turizm ahlakı ve otantiklik, dijital görünürlüğün değerlendirilmesinde tamamlayıcı iki ölçüt sunmaktadır. MacCannell (1973), turistik düzenlemelerin sahnelenmiş bir sahicilik izlenimi üretebileceğini; Wang (1999) ise ziyaret deneyiminde varoluşsal otantikliğin önemini göstermektedir. Bu çalışmada turizm ahlakı; kaynağın ve belirsizliğin belirtilmesi, yerel topluluğun anlatı üzerindeki söz hakkı, hassas kültürel kodların dekorlaştırılmaması, ekonomik faydanın bağlamı aşındırmaması ve doğal peyzajın gözetilmesi ilkeleriyle ele alınmıştır. UNESCO'nun (2003) somut olmayan kültürel miras yaklaşımı ile Dünya Turizm Örgütü'nün (1999) etik ilkeleri, kültürel sürdürülebilirliğin topluluk katılımı ve kuşaklar arası aktarım üzerinden değerlendirilmesini desteklemektedir.

Tablo 1: Göl-canavar anlatılarının analizinde kullanılan kuramsal çerçeve

Kuramsal alan	Ana kavram	Van Gölü Canavarı açısından işlevi
Dijital folklor	Platform, katılım, yerel üretim, memetik dolaşım	Anlatının haber, video, yorum, sosyal medya ve turizm sayfalarında yeniden kurulmasını açıklamaktadır.
Kültürel bellek	Mekân, göl, ada, havza, hatırlama	Van Gölü'nün fiziksel peyzajdan kültürel hafıza alanına dönüşmesini göstermektedir.
Göl-canavar çalışmaları	Su, derinlik, görünmezlik, tanıklık, kanıt	Van Gölü Canavarı'nı Loch Ness, Storsjön ve kriptid anlatılarıyla karşılaştırılabilir hâle getirmektedir.

Kuramsal alan	Ana kavram	Van Gölü Canavarı açısından işlevi
Platform görünürlüğü	Başlık, etiket, tıklanma, yorum, paylaşım	Folklorik değerin dijital ortamda hangi görünürlük mantığıyla öne çıkarıldığını tartışmaktadır.
Turistikleşme ve metalaştırma	Marka, destinasyon, hediyelik imge, kültürel tüketim	Loch Ness ve İskoçya örnekleri üzerinden Van için imkân ve riskleri göstermektedir.

Not: Tablo, ilgili literatürden hareketle yazar tarafından oluşturulmuştur (de Seta, 2020, s. 167-183; Assmann, 2011, s. 15-27; Bauman, 1984, s. 3-8; Gillespie, 2014, s. 167-194; Moir, 2015, s. 12-19; Puglia, 2024, s. 1; Philip, 2024, s. 474-489).

3. Yöntem ve Metodolojik Çerçeve

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı içinde karşılaştırmalı bir dijital folklor incelemesi olarak tasarlanmıştır. Dijital doküman analizi, veri kümesinin oluşturulması ve belgelerin bağlamsal olarak okunması; karşılaştırmalı içerik analizi, açık kodların kategori ve temalara dönüştürülmesi; motif-işlev çözümlemesi ise belirlenen temaların yerel bellek ve kültürel işlev bakımından yorumlanması aşamasında kullanılmıştır. Böylece üç yaklaşım birbirini izleyen ve tamamlayan analitik işlevler üstlenmiştir.

Dijital ana veri kümesi 14 belgeden oluşmaktadır: altı haber/analiz metni (D1-D3, D5-D7), bir YouTube videosu (D4), bir X paylaşımı (D8) ve altı turizm/kurum sayfası (D9-D14). Tarihli belgeler 23 Ocak 2019-18 Ağustos 2025 aralığındadır; tarih belirtilmeyen kurum sayfaları 22 Eylül 2026 tarihinde son kez kontrol edilmiştir. Kuramsal ve karşılaştırmalı yorum katmanında kaynakçada yer alan 20 akademik çalışma kullanılmıştır.

Tablo 2: Dijital veri kümesi (n=14)

Kod	Kaynak ve tarih	Tür	Analitik katkı
D1	Kuğu/Teyit, 2019	Analiz	Van: kanıt ve biyolojik kuşku
D2	Çınarın Sesi, 2020	Haber/video	'Kameraya takıldı' biçiminde olaylaştırma
D3	Güler/Journo, 2021	Medya analizi	Medya tarihi, turizm ve pazarlama
D4	Serdar146/YouTube, 2024	Video	'Efsane mi, gerçek mi?' çerçevesi
D5	TRT Haber, 2025	Foto haber	Heykel ve yerel maddileştirme
D6	Malumatfuruş, 2025	Doğrulama	Soçi videosunun Van diye paylaşılması
D7	Karapınarlı/Teyit, 2025	Doğrulama	Tatvan iddiası ve etkileşim
D8	Fotoğraflarla Bitlis/X, 2025	Sosyal medya	'Canavar mı, balık mı?' sorusu
D9	VisitScotland, t.y.	Turizm sayfası	Nessie, kanıt ve ziyaret deneyimi
D10	Visit Inverness Loch Ness, t.y.	Destinasyon	Canlı kamera ve turistik arşiv
D11	Loch Ness Experience, t.y.	Deneyim merkezi	Mit, bilim ve tanıklık
D12	Official Sightings Register, t.y.	Kurumsal arşiv	Gözlem sicili ve canlı kamera
D13	Vermont Lake Monsters, t.y.	Kurumsal/marka	Champ'ın maskot ve yerel ikon kullanımı
D14	Okanagan Nation Alliance, 2025	Yerli eğitim	Yerli adlandırma ve su etiği

Not: Tarihsiz ve dinamik sayfalar 22 Eylül 2026 tarihinde kontrol edilmiştir. D8, doğrulama sayfalarında arşivlenen kamusal X paylaşımıdır.

Dâhil etme ölçütleri; belgenin Van Gölü Canavarı veya ana karşılaştırma örneklerinden birini doğrudan konu etmesi, kamusal ve denetlenebilir olması, haber-video-sosyal medya-kurumsal temsil türlerinden birini örneklemesi ve kanıt/kuşku, görünürlük veya turizm ahlakı temalarından en az birine veri sağlamasıdır. Yinelenen kopyalar, erişilemeyen içerikler, kaynağı belirsiz görseller ve yalnızca genel göl tanıtımı yapan sayfalar dışlanmıştır.

Analiz altı aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada dâhil etme ve dışlama ölçütlerine göre dijital veri kümesi oluşturulmuştur. İkinci aşamada belgelerdeki anlamlı temsil parçaları açık kodlarla işaretlenmiştir. Üçüncü aşamada ilişkili kodlar kategori ve temalar altında birleştirilmiştir. Dördüncü aşamada Van ve Loch Ness belgeleri kanıt/kuşku, görünürlük ve turistik temsil temaları üzerinden karşılaştırılmıştır. Beşinci aşamada Storsjön, Champ, Ogopogo ve İskoç mitik varlıkları motif ve işlev bakımından tamamlayıcı örnekler olarak yorumlanmıştır. Son aşamada bulgular, Van Gölü Havzası için bağlama duyarlı dijital folklor modeline dönüştürülmüştür.

Kodlama birimi, belge içindeki anlamlı temsil parçasıdır. Açık kodlar başlık, kanıt iddiası, tanıklık, belirsizlik, etkileşim çağrısı, kurumsal arşiv, turistik deneyim, yerel bellek ve etik uyarı alanlarında oluşturulmuş; ilişkili kodlar üç ana temada birleştirilmiştir. Aynı belge birden fazla temaya kanıt sağlayabildiğinden, tema sayıları birbirini dışlamamaktadır.

Tablo 3: Ham veriden koda, kategoriden temaya örnek kodlama zinciri

Ham veri/gözlem	Açık kod	Kategori	Tema
D2: 'kameraya takıldı' başlığı	Görsel kanıt iddiası	Olaylaştırma	Kanıt/kuşku
D4: 'efsane mi, gerçek mi?' sorusu	İkili merak çerçevesi	Belirsizlik	Kanıt/kuşku
D6-D7: Soçi görüntüsünün Van/Tatvan diye sunulması	Yanlış atıf	Yeniden bağlamlama	Kanıt/kuşku
D12: gözlem sicili ve canlı kamera	Sürekli arşiv	Kurumsal görünürlük	Görünürlük rejimi
D14: yerli adlandırma ve suya saygı	Topluluk dili	Kültürel hak/su etiği	Bağlama duyarlı aktarım

Çalışma insan katılımcılarla yürütülen bir alan araştırması değildir. Araştırmada anket, görüşme, gözlem, deneysel uygulama veya kişisel veri toplama süreci bulunmamaktadır. Çalışma yayımlanmış akademik kaynaklar ve kamusal dijital içerikler üzerinden yürütülen nitel doküman analizi niteliğindedir. Bu nedenle etik kurul izni gerektirmemektedir. Bununla birlikte, dijital içerikler yalnızca kamusal temsil örnekleri olarak değerlendirilmekte; özel kişisel veriler analiz kapsamına alınmamaktadır.

Araştırma tek araştırmacı tarafından yürütüldüğü için kodlayıcılar arası uyum katsayısı üretilmemiştir. İnandırıcılık ve tutarlılık; açık kod kitabı, haber-doğrulama-video-sosyal medya-kurum sayfaları arasında kaynak türü üçgenlemesi, yanlış bağlamı gösteren D6-D7 gibi olumsuz örneklerin analize katılması ve her yorumun D-kodlarıyla izlenebilir kılınması yoluyla güçlendirilmiştir.

Tablo 4: Veri katmanları ve analiz soruları

Veri katmanı	İçerik	Analiz sorusu
Yerel literatür	Van Gölü Canavarı, Akdamar, havza inanışları	Anlatı Van Gölü Havzası'nın kültürel belleğinde hangi işlevi taşımaktadır?

Veri katmanı	İçerik	Analiz sorusu
Dijital platformlar	Haber, video, turizm sayfası, sosyal medya	Anlatı dijital ortamda hangi başlık, görsel ve etkileşim biçimleriyle görünür olmaktadır?
Loch Ness literatürü	Mit, pazarlama, turizm, medya	Göl-canavar anlatısı nasıl kurumsallaşmış bir kültürel markaya dönüşmektedir?
Storsjön ve kriptidler	Peyzaj, aidiyet, görünmeyen varlık	Van Gölü Canavarı yalnızca canavar değil, yer duygusu ve topluluk merakı olarak nasıl okunmaktadır?
Metalaştırma çalışmaları	İskoç mitik varlıkları, destinasyon anlatısı	Folklorik varlıkların turistik imgeye dönüşmesi hangi fırsatları ve riskleri doğurmaktadır?

Not: Tablo, ilgili kaynaklara dayalı olarak yazar tarafından hazırlanmıştır (Beydiz, 2022, s. 1356-1371; Eren, 2025, s. 152-164; Ergöz, 2023, s. 1208-1230; Moir, 2015, s. 12-19; Händén-Svensson, 2025, s. 112-129; Puglia, 2024, s. 1; Philip, 2024, s. 474-489).

4. Bulgular

4.1. Van Gölü Canavarı: Yerel Söylentiden Dijital Modern Efsaneye

Van veri grubunda altı kaynak (D1, D2, D4, D6, D7, D8) anlatıyı doğrudan kanıt, kuşku veya doğrulama ekseninde kurmaktadır. D2'nin 'kameraya takıldı', D4'ün 'efsane mi, gerçek mi?' ve D8'in 'canavar mı, balık mı?' çerçeveleri merak ve belirsizliği görünür kılarken, D6-D7 aynı görüntünün yanlış bağlamla dolaşıma sokulabildiğini göstermektedir.

Beydiz'in (2022, s. 1356-1371) Van Gölü Canavarı üzerine çalışması, anlatının canavar ikonografisi ve mitsel paradigma açısından değerlendirilebileceğini göstermektedir. Bu yaklaşım dijital dolaşım bağlamında daha da önem kazanmaktadır. Çünkü dijital platformlar canavar figürünü yalnızca anlatı kişisi olarak değil, aynı zamanda izlenebilir, paylaşılabilir, tartışılabilir ve görselleştirilebilir bir medya nesnesi olarak üretmektedir. Böylece Van Gölü Canavarı'nın folklorik varlığı, medya teknolojileriyle birlikte yeni bir gerçeklik tartışmasına taşınmaktadır.

Van Gölü Canavarı'nın dijital temsillerinde üç eğilim belirgindir. İlk eğilim kanıt arayışıdır. Haber başlıkları ve video içerikleri, anlatıyı çoğu zaman görüldü, kameraya yansıdı, yeniden ortaya çıktı gibi olaylaştırıcı bir mantıkla sunmaktadır. İkinci eğilim mizahileştirmedir. Canavar figürü sosyal medyada korku üretmekten çok yerel espri, kent imgesi ve paylaşım malzemesi hâline gelebilmektedir. Üçüncü eğilim turistik potansiyel üretimidir. Bu eğilim, Van Gölü'nün dikkat çekiciliğini artırma imkânı taşımakta; ancak anlatıyı folklorik bağlamından koparıp yalnızca sansasyonel bir tanıtım aracına dönüştürme riskini de barındırmaktadır.

Van Gölü Havzası'nın sözlü kültürü içinde göl, ada, kıyı, ziyaret mekânı ve efsane birbirini tamamlayan anlam alanlarıdır. Eren'in (2025, s. 152-164) Van Gölü Havzası sözlü kültürüne ilişkin çalışması, gölün masal, efsane, türkü, mâni ve âşıklık geleneği gibi farklı türlerde temsil edildiğini göstermektedir. Bu nedenle Van Gölü Canavarı'nı tek başına bir popüler söylenti olarak değil, gölü merkeze alan daha geniş bir anlatı ekosisteminin parçası olarak okumak gerekmektedir. Dijital platformlar bu ekosistemi bazen genişletmekte, bazen de yalnızca en sansasyonel unsuru öne çıkararak daraltmaktadır.

4.2. Loch Ness Canavarı / İskoçya: Markalaşmış Göl-Canavar Miti

Loch Ness veri grubunda D9-D12 birbirini tamamlayan bir kurumsal görünürlük düzeni göstermektedir. D9'daki VisitScotland sayfası anlatıyı ulusal turizm söylemine, D10'daki destinasyon sayfası canlı kamera ve ziyaret deneyimine, D11'deki deneyim merkezi mit ile tanıklık anlatısına, D12'deki gözlem sicili ise arşiv ve canlı izlemeye bağlamaktadır (VisitScotland, t.y.; Visit Inverness Loch Ness, t.y.; The Loch Ness Experience, t.y.; The Official Loch Ness Monster Sightings Register, t.y.). Bu dört kaynak, Loch Ness'in tekil haberlerden çok kurumsallık ve süreklilik taşıyan bir dijital ekosistem içinde temsil edildiğini göstermektedir.

4.3. Van Gölü Canavarı ile Loch Ness'in Doğrudan Karşılaştırması

Doğrudan karşılaştırmada Van'a ilişkin sekiz belge (D1-D8), Loch Ness'e ilişkin dört belgeyle (D9-D12) karşılaştırılmıştır. Van kaynakları olay ve haber temelli görünürlük; Loch Ness kaynakları ise arşiv ve ziyaretçi deneyimi temelli süreklilik göstermektedir.

Van Gölü Canavarı ile Loch Ness Canavarı arasındaki en güçlü benzerlik, iki anlatının da büyük ve derin bir göl etrafında kurulmasıdır. Göl, her iki örnekte de bilinmezlik, görünmezlik ve tanıklık üretmektedir. Canavar doğrudan sürekli görülmeyen, fakat görülme ihtimaliyle topluluğun merakını canlı tutan bir varlıktır. Bu anlatı mantığında kesin kanıttan çok kanıt beklentisi önemlidir. Her yeni fotoğraf, video, tanıklık veya haber, anlatının sona ermesini değil, yeniden başlamasını sağlamaktadır.

Tablo 5: Van Gölü Canavarı ile Loch Ness Canavarı arasındaki derin karşılaştırma

Karşılaştırma boyutu	Van Gölü Canavarı	Loch Ness Canavarı	Yorum
Mekân	Van Gölü; havza belleği, yerel söylenti ve bölgesel aidiyet	Loch Ness; İskoçya imgesi, turizm rotası ve küresel marka	İki anlatıda da göl, fiziksel mekândan çok kültürel hafıza merkezi hâline gelmektedir.
Görünürlük	Dönemsel haber, sosyal medya, yerel mizah ve video iddiaları	Sürekli medya, belgesel, müze, turistik altyapı ve hediyelik imge	Van örneği canlı ama parçalı; Loch Ness örneği kurumsal ama metalaşmaya açıktır.
Otantiklik	Yerel tanıklık ve kendiliğinden söylenti etkisi güçlüdür	Markalaşma nedeniyle sahicilik tartışması turistik imgeyle iç içedir	Van'da bağlam korunursa otantiklik güçlü bir avantaj olabilir.
Turistikleşme	Potansiyel vardır ancak strateji sınırlıdır	Küresel destinasyon markası hâline gelmiştir	Van için doğrudan taklit değil, bağlama duyarlı uyarlama gerekmektedir.
Eğitsel kullanım	Çocuk edebiyatı ve dijital hikâye alanında geliştirilebilir	Çocuk kitapları ve popüler kültür içinde yaygındır	Van Gölü Canavarı kültürel miras eğitimi için güçlü ama işlenmemiş bir kaynaktır.

Not: Karşılaştırma, Van Gölü Canavarı'na ilişkin sekiz belge (D1-D8) ile Loch Ness'e ilişkin dört belgenin (D9-D12) birlikte incelenmesine dayanmaktadır. Tablo, bu 12 belgenin yanı sıra temel karşılaştırma kaynaklarından hareketle oluşturulmuştur (Beydiz, 2022, s. 1356-1371; Moir, 2015, s. 12-19).

Tablo 6: Bulguların kaynak kodlarıyla özeti

Ana tema	Kaynak sayısı*	Kaynak kodları	Kanıta dayalı yorum
Kanıt/kuşku ve yeniden bağlamlama	6	D1, D2, D4, D6, D7, D8	Görsel iddia, kullanıcı sorusu, yanlış bağlam ve doğrulama birlikte işlemektedir.
Parçalı ve kurumsal görünürlük	7	D2, D3, D5, D9, D10, D11, D12	Van olay temelli; Loch Ness arşiv ve deneyim merkeziyle süreklidir.
Bağlama duyarlı turistik aktarım	6	D3, D5, D9, D11, D13, D14	Tanıtım, yerel hak ve kültürel/çevresel sorumlulukla sınırlandırılmalıdır.

* Temalar birbirini dışlamadığından aynı belge birden fazla temada yer alabilir.

4.4. Storsjön Gölü Canavarı: Peyzaj, Aidiyet ve Yerin Ruhu

Storsjön örneği dijital ana korpusa dâhil değildir; Händén-Svensson'un (2025) çalışması üzerinden peyzaj, aidiyet ve yer duygusunu açıklayan literatür temelli bir karşılaştırma bağlamı olarak kullanılmıştır. Van tarafındaki karşılaştırma, D1-D8'deki kanıt iddiası, kuşku, haberleştirme ve yeniden bağlamlama örnekleri ile Beydiz (2022) ve Eren'in (2025) havza ve anlatı çözümlemelerine dayanmaktadır. Böylece bu bölümde Storsjön için literatür verisi, Van içinse ana korpus ve yerel literatür birlikte değerlendirilmiştir.

4.5. Champlain Gölü ve Okanagan Gölü: Kuzey Amerika'da Popüler Kriptid Kültürü, Turizm Ahlakı ve Yerli Bellek

Kuzey Amerika karşılaştırmasında D13 Champ'ın maskot ve yerel ikon kullanımını, D14 ise Ogopogo anlatısında yerli adlandırma, suya saygı ve kuşaklar arası aktarımı göstermektedir. İki kaynak, popüler ikonlaştırma ile kültürel hak arasındaki farkı görünür kılmaktadır.

Ogopogo anlatısı, Okanagan bağlamında Syilx/Okanagan halkının gölün kutsallığına ilişkin inanç katmanlarıyla bağlantılıdır (Okanagan Nation Alliance, 2024). Bu örnek, turistik popülerleştirmenin yerli inanç ve doğayla denge kodlarını silebileceğini göstermektedir. Van Gölü Canavarı da gölün bilinmezliği, yerel tanıklık, mizah ve aidiyet duygusuyla birlikte ele alınmalı; dijital temsili ekolojik duyarlılığı, kültürel miras bilincini ve yerel anlatıya saygıyı desteklemelidir.

4.6. İskoç Mitik Varlıkları ve Kültürel Metalaştırma: Van İçin Fırsat ve Riskler

İskoçya'daki mitik ve fantastik varlıkların kültürel metalaştırılması, Van Gölü Canavarı'nın gelecekteki dijital ve turistik kullanımı açısından dikkatle değerlendirilmesi gereken bir alandır. Philip'in (2024, s. 474-489) çalışması, İskoçya'da mitik, fantastik ve canavarımsı varlıkların ulusal imge, kültürel miras ve turizm söylemi içinde metalaştırılabildiğini göstermektedir. Bu durum folklorik varlıkların görünürlüğünü artırmakta; fakat onların bağlamdan koparılıp tüketilebilir sembollere indirgenmesi riskini de doğurmaktadır.

4.7. Akdamar Efsanesi ve Havza Bütünlüğü: Canavar Merkezli Okumayı Dengelemek

Akdamar Efsanesi dijital ana korpusa dâhil edilmemiş; Önay'ın (2013) varyant incelemesine dayanan, havza anlatılarının yalnızca canavar imgesine indirgenmemesi gerektiğini gösteren literatür temelli bağlam olarak kullanılmıştır.

Akdamar Efsanesi ana dijital korpusta yer almadığı için bu bölüm, anlatının dijital görünürlüğünü ölçen bağımsız bir bulgu sunmamaktadır. Karşılaştırma, Önay'ın (2013, s. 33-47;

2018) aktardığı varyantlarda öne çıkan ada, aşk, ayrılık ve mekân belleği unsurlarıyla D1-D8'de canavar anlatısında görülen kanıt, kuşku, sansasyon ve yeniden bağlamlama kodları arasındaki tematik farka dayanmaktadır. Bu sınırlı karşılaştırma, Akdamar anlatısının romantik ve tarihsel mekân belleğini; canavar anlatısının ise bilinmeyen, olağanüstü ve kanıt arayışı eksenini öne çıkardığını düşündürmektedir.

Ziyaret, menkıbe, kapı ve eşik inanışları da dijital ana korpusa dâhil edilmemiştir; bu nedenle çalışmada bu anlatıların görünürlük düzeyleri hakkında ampirik bir sıralama yapılmamaktadır. Eren (2025, s. 152-164), havzanın masal, efsane, türkü, mâni ve âşıklık geleneği bakımından çeşitliliğini; Ergöz (2023, s. 1208-1230) ise kapı ve eşik çevresinde oluşan geçiş, korunma ve kutsallık pratiklerini göstermektedir. Bu kaynaklar, ana korpustan elde edilen canavar anlatısı bulgularının bütün havza folkloruna genellenmemesi gerektiğini hatırlatan literatür temelli bağlamlar olarak kullanılmıştır.

Tablo 7: Van Gölü Havzası anlatılarının çalışma kapsamındaki görünürlüğü ve bağlamı

Anlatı alanı	Dijital görünürlük biçimi	Bağlam riski	Bağlama duyarlı kullanım
Van Gölü Canavarı	Haber, video, sosyal medya, kanıt iddiası, mizah	Sansasyonelleştirme ve yalnızca canavar imgesine indirgeme	Modern efsane, göl hafızası ve dijital medya okuryazarlığıyla birlikte sunulmalıdır.
Akdamar Efsanesi	Ana dijital korpus dışında; Önay'ın (2013, 2018) varyant incelemeleri	Dijital görünürlüğe ilişkin genelleme yapılması	Varyant bilgisi, sözlü kültür bağlamı ve mekân hafızasıyla birlikte açıklanmalıdır.
Ziyaret/menkıbe anlatıları	Ana dijital korpus dışında; Eren'in (2025) havza sözlü kültürü bağlamı	Korpus dışı anlatılar hakkında görünürlük sıralaması yapılması	Dijital arşivleme önerisi, yeni saha ve platform verileriyle desteklenmelidir.
Kapı/eşik inanışları	Ana dijital korpus dışında; Ergöz'ün (2023) literatür verisi	Gündelik inanç pratiklerinin dijital veri olmadan yorumlanması	Havza folklorunun yalnızca popüler efsanelerden ibaret olmadığı vurgulanmalıdır.

Not: Tablo, Van Gölü Havzası anlatıları ve uluslararası karşılaştırma literatüründen hareketle düzenlenmiştir (Beydiz, 2022, s. 1356-1371; Eren, 2025, s. 152-164; Ergöz, 2023, s. 1208-1230; Moir, 2015, s. 12-19; Okanagan Nation Alliance, 2024; Puglia, 2024, s. 1; Vermont Lake Monsters, t.y.; Yen vd., 2025, s. 736-750).

5. Tartışma

İlk bulgu, dijital modern efsanenin doğrulanmış olgudan çok kanıt ile kuşku arasındaki gerilimle yaşadığını göstermektedir. Bu sonuç, Bauman'ın (1984) bağlama dayalı performans yaklaşımı ve de Seta'nın (2020) dijital folkloru yeniden üretim alanı olarak ele almasıyla uyumludur. D6-D7'de görülen yanlış bağlam, platform görünürlüğünün kültürel doğrulukla özdeş olmadığını somutlaştırmaktadır.

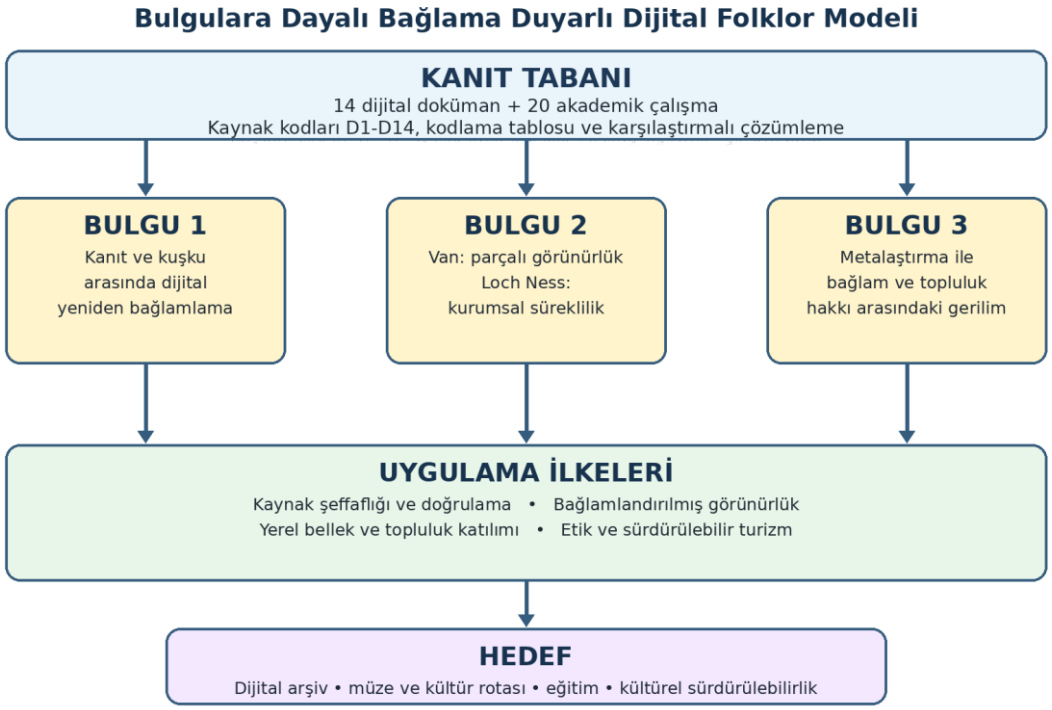
İkinci bulgu, Van ile Loch Ness arasındaki temel farkın anlatı motifinden çok kurumsal dolaşım düzeninde bulunduğunu göstermektedir. Moir'in (2015) Loch Ness'i mit, medya ve pazarlama ilişkisi içinde değerlendirmesi, D9-D12'nin oluşturduğu arşiv, canlı kamera, destinasyon sayfası ve deneyim merkezi ağıyla somut karşılık bulmaktadır. Bununla birlikte MacCannell'in (1973) sahnelenmiş otantiklik tartışması, bu modelin doğrudan kopyalanmasının bağlam kaybı yaratabileceğini düşündürmektedir.

Üçüncü bulgu, turistikleştirmenin anlatıya görünürlük ve ekonomik değer kazandırırken topluluğun söz hakkını zayıflatabileceğini göstermektedir. Philip'in (2024) metalaştırma tartışması ile D13 popülerleştirmenin gücünü; D14 ise yerli adlandırma ve su etiğinin korunması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle Van Gölü Canavarı'nın turistik kullanımı, yerel katılım ve kaynak şeffaflığıyla birlikte değerlendirilmelidir.

6. Van Gölü Havzası İçin Karşılaştırmalı Dijital Folklor Modeli

Önerilen model, Tablo 6'da özetlenen üç bulgu temasının D1-D14 kaynak kodlarıyla ilişkilendirilmesi ve bu bulguların karşılaştırmalı literatürle tartışılması sonucunda oluşturulmuştur. Model, Van Gölü Canavarı'nı beş düzlemde değerlendirmektedir: yerel bellek, göl-canavar anlatı yapısı, platform görünürlüğü, bağlama duyarlı turistikleşme ve eğitsel aktarım. Yerel bellek düzlemi anlatının havza kimliğiyle bağını; göl-canavar anlatı yapısı su, derinlik, görünmezlik, tanıklık ve kanıt arayışı motiflerini; platform görünürlüğü haber, video, sosyal medya ve turizm sayfalarındaki dolaşımı açıklamaktadır. Turistikleşme ve eğitsel aktarım düzlemleri ise D3, D5, D9, D11, D13 ve D14'te gözlenen tanıtım, deneyim, maskotlaştırma, yerel hak ve su etiği göstergelerinin uygulama ilkelerine dönüştürülmesine dayanmaktadır.

Şekil 1: Bulgular ile model ilkeleri arasındaki ilişki

Tablo 8: Van Gölü Canavarı için bağlama duyarlı dijital folklor modeli

Düzlem	Temel soru	Risk	Önerilen uygulama
Yerel bellek	Anlatı Van Gölü Havzası'nın hangi hafıza alanına bağlıdır?	Gölün yalnızca görsel dekor olarak kullanılması	Göl, ada, kıyı, ziyaret ve yerel tanıklık birlikte açıklanmalıdır.
Göl-canavar yapısı	Su, derinlik, görünmezlik ve tanıklık nasıl işlev görmektedir?	Anlatının yalnızca korku veya komedi unsuruna indirgenmesi	Modern efsane ve kriptid anlatısı kavramlarıyla yorumlanmalıdır.
Platform görünürlüğü	Anlatı dijital ortamda hangi başlık ve görsellerle dolaşmaktadır?	Tıklanma mantığının kültürel bağlamı gölgelemesi	Başlık, görsel ve açıklamalar akademik/kültürel bilgiyle desteklenmelidir.

Düzlem	Temel soru	Risk	Önerilen uygulama
Turistikleşme	Anlatı tanıtımda nasıl kullanılmalıdır?	Aşırı metalaştırma ve maskotlaştırma	Folklorik bağlam, yerel katılım ve kültürel etik korunmalıdır.
Eğitsel aktarım	Anlatı çocuklara ve gençlere nasıl aktarılabilir?	Yüzeysel eğlence içeriğine dönüşme	Dijital hikâye, müze pedagojisi ve medya okuryazarlığıyla ilişkilendirilmelidir.

Not: Tablo, dijital folklor ve turizm etiği literatüründen hareketle yazar tarafından geliştirilmiştir (de Seta, 2020, s. 167-183; Król & Hernik, 2022; Philip, 2024, s. 474-489; Puglia, 2024, s. 1; Moir, 2015, s. 12-19).

7. Sonuç

Araştırma sorularına karşılık gelen beş temel sonuç belirlenmiştir:

(1) D1, D2, D4, D6, D7 ve D8 kodlu belgeler, Van Gölü Canavarı anlatısının kanıt iddiası, kuşku ve yeniden bağlamlama arasında dolaştığını göstermektedir. Bu dolaşım olay temelli ve parçalıdır; anlatının görünürlüğü belirli haberler, videolar ve sosyal medya paylaşımlarıyla yeniden üretilmektedir.

(2) D1-D8 ile D9-D12 arasındaki karşılaştırma, Van'ın görünürlüğünün dönemsel ve dağınık, Loch Ness'in görünürlüğünün ise arşiv, canlı kamera, deneyim merkezi ve destinasyon sayfalarıyla kurumsal ve sürekli olduğunu ortaya koymaktadır.

(3) Kurumsallaşma, anlatının görünürlüğünü artırmakla birlikte otantikliği kendiliğinden güvence altına almamaktadır. Loch Ness örneği sürekliliğin imkânlarını gösterirken, aşırı markalaşma yerel bağlamın ve anlatı çeşitliliğinin geri planda kalmasına yol açabilmektedir.

(4) D3, D5, D11, D13 ve D14 kodlu belgeler, turistik kullanımın ekonomik ve kültürel görünürlük sağlayabildiğini; ancak kaynak şeffaflığı, yerel topluluğun anlatı üzerindeki hakkı ve su etiği gözetilmediğinde bağlam kaybı doğurabileceğini göstermektedir.

(5) Bu sonuçlara dayanan bağlama duyarlı dijital folklor modeli; kaynak şeffaflığı, bağlamlandırılmış görünürlük, yerel bellek, topluluk katılımı ve etik turizm ilkelerini birlikte ele almaktadır. Model, Loch Ness'in doğrudan kopyalanmasını değil, Van Gölü Havzası'nın peyzajı ve anlatı çeşitliliğiyle uyumlu bir dijital aktarım biçimini önermektedir.

8. Öneriler

• Kültür ve miras kurumları için: Van Gölü Canavarı, Akdamar ve diğer havza anlatıları kaynak, varyant, anlatıcı ve tarih bilgileriyle açıklamalı bir dijital arşivde toplanmalıdır.

• Yerel yönetimler ve turizm kuruluşları için: Loch Ness'in görsel markasını kopyalamak yerine Van Gölü'nün peyzajı, su kültürü ve yerel belleğiyle uyumlu rota ve deneyimler tasarlanmalıdır.

• Eğitimciler ve medya üreticileri için: D6-D8 örneği tersine görsel arama, kaynak kontrolü ve yeniden bağlamlama konularında medya okuryazarlığı materyaline dönüştürülmelidir.

• Gelecek araştırmalar için: Daha geniş ve çok dilli platform örneklemleri, yerel anlatıcılarla görüşmeler ve zaman içindeki görünürlüğü izleyen boylamsal çalışmalar yapılmalıdır.

Extended Abstract

This study examines how the Lake Van Monster is represented in digital media and compares its circulation with that of the Loch Ness Monster. Its central question is how a locally situated lake monster narrative gains visibility through claims of evidence, expressions of doubt, and tourism promotion, and how this process differs from the established institutional presence of Nessie. The analysis also considers what digital representation means for cultural memory, authenticity, and tourism ethics. Storsjön, Champ, and Ogopogo provide supplementary comparative contexts; they do not replace the principal comparison between Lake Van and Loch Ness. The study treats the monster narrative as a form of modern legend and cultural representation, rather than attempting to establish whether the creature exists.

The research uses a qualitative design combining digital document analysis, comparative content analysis, and an interpretation of narrative motifs and cultural functions. The primary corpus contains 14 publicly accessible digital documents selected purposively and labeled D1–D14. These comprise six news or analysis items, one YouTube video, one X post, and six tourism or institutional pages. The dated items appeared between 23 January 2019 and 18 August 2025; undated and dynamic institutional pages were last checked on 22 September 2026. Eight documents concern the Lake Van narrative, four concern Loch Ness, and two provide supplementary material on Champ and Okanagan.

Documents were included when they were publicly accessible, verifiable, and directly relevant to lake monster narratives or their media and tourism representations. Duplicates, inaccessible materials, images without identifiable sources, and general lake promotion without relevant narrative content were excluded. The analysis first identified meaningful segments within each document and assigned open codes concerning evidence claims, testimony, uncertainty, engagement, archives, tourism, local memory, and ethical concerns. Related codes were then grouped into categories and three broader themes. The Lake Van and Loch Ness materials were compared in terms of evidence and doubt, patterns of visibility, and tourist representation. Supplementary lake monster cases were read for their narrative and cultural functions. A document could support more than one theme, so the thematic groupings are not mutually exclusive.

The first theme concerns the changing relation between evidence and doubt. Six documents associated with Lake Van present sightings, visual claims, questions about the creature, or the subsequent checking and recontextualization of circulating images. Their significance lies in the repeated social and media activity around uncertain evidence. The fact-checking items are particularly instructive: a video shared as if it showed the creature near Van or Tatvan is traced to another context. Such corrections do not end the narrative's circulation; instead, claims, counterclaims, curiosity, and renewed sharing continue to shape its digital life. News headlines, video framing, and an X post each contribute to this episodic visibility. Local humor and regional attachment also form part of the narrative's reception.

The second theme is the difference between fragmented and institutional visibility. The Lake Van Monster appears mainly through particular news events, social media exchanges, visual claims, and occasional material representations such as a sculpture. Loch Ness, by contrast, is supported by tourism pages, a destination platform, a visitor experience, a sightings register, and live viewing facilities. These interconnected resources give the Loch Ness narrative an ongoing public presence that does not depend on a single new sighting. Both narratives link a deep lake,

the possibility of an unseen creature, testimony, and local identity. Their principal difference in this corpus lies in the organization and continuity of their digital and tourist circulation, rather than in the mere presence of a lake monster motif.

The third theme concerns the ethical conditions of tourism and cultural transfer. Prominent representation can generate interest in a place and give a narrative an economic use, but a simplified monster image may obscure its local variants, landscape, and community meanings. The Champ material illustrates how a lake monster can become a community icon and mascot. Okanagan material points to the importance of Indigenous naming and respect for water, and therefore to the limits of treating every lake narrative as interchangeable tourist imagery. The Storsjön scholarship similarly places belonging and a sense of place alongside the better-known questions of sightings and mystery. These comparisons illuminate possible uses of the Lake Van narrative while also showing why a ready-made Loch Ness brand should not simply be transferred to another cultural setting.

The Lake Van basin contains other narrative traditions. The Akdamar legend and accounts associated with visits, thresholds, and local beliefs are used here as contextual literature rather than as findings from the 14 document digital corpus. Their inclusion guards against presenting the monster as the basin's only cultural story. The analysis consequently proposes a context-sensitive digital folklore model with five connected dimensions: local memory, the structure of lake monster narratives, platform visibility, tourism, and educational transmission. Its proposed practices include identifying sources and uncertainty clearly, presenting local narrative contexts alongside visual material, allowing community participation in representation, respecting cultural and environmental concerns, and connecting digital storytelling with heritage education and media literacy.

The study concludes that the Lake Van narrative persists through the interplay of evidence claims, doubt, and recontextualization, while the Loch Ness narrative benefits from a more continuous institutional network. Institutionalization can support visibility, but it does not in itself secure authenticity; equally, an episodic local narrative does not automatically preserve its context. Responsible digital and tourist presentation therefore requires source transparency, attention to the basin's wider cultural memory, local participation, and respect for the lake environment. These conclusions are limited to a purposive sample of 14 accessible public documents. The sample does not measure all platform traffic or support statistical generalization. Because digital materials can change or disappear and the coding was conducted by one researcher, the study makes its sources, codes, and limits explicit.

Kaynakça

Assmann, J. (2011). *Cultural memory and early civilization: Writing, remembrance, and political imagination*. Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511996306

Bauman, R. (1984). *Verbal art as performance*. Waveland Press.

Beydiz, M. G. (2022). İdea ve gerçeklik dikotomisinde canavar ikonografisinden "Van Gölü Canavarı"nın mitsel paradigmasına. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 15*(40), 1356-1371. https://doi.org/10.12981/mahder.1187155

Çınarın Sesi. (2020, 13 Ağustos). *Van Gölü Canavarı kameraya takıldı* [Video]. https://www.cinarinsesi.com/van-golu-canavari-kameraya-takildi-220475h.htm

de Seta, G. (2020). Digital folklore. In J. Hunsinger, M. M. Allen, & L. Klastrup (Eds.), *Second international handbook of internet research* (pp. 167-183). Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-024-1555-1_36

Dendle, P. (2006). Cryptozoology in the medieval and modern worlds. *Folklore*, *117*(2), 190-206. https://doi.org/10.1080/00155870600707888

Dünya Turizm Örgütü. (1999). *Global code of ethics for tourism*. https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism

Eren, M. (2025). Van Gölü Havzası sözlü kültüründe Van Gölü. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *70*, 152-164. https://doi.org/10.53568/yyusbed.1659297

Ergöz, R. (2023). Van Gölü Havzası halk inanışlarında kapı ve eşik. *Folklor Akademi Dergisi*, *6*(3), 1208-1230. https://doi.org/10.55666/folklor.1383977

Fotoğraflarla Bitlis. (2025, 13 Ağustos). *Tatvan sahili açıklarında... Sizce canavar mı, yoksa bir tür balık mı?* [X gönderisi]. Malumatfuruş'ta arşivlenen gönderi. https://www.malumatfurus.org/van-golu-canavari/

Gillespie, T. (2014). The relevance of algorithms. In T. Gillespie, P. J. Boczkowski, & K. A. Foot (Eds.), *Media technologies: Essays on communication, materiality, and society* (pp. 167-194). MIT Press. https://doi.org/10.7551/mitpress/9042.003.0013

Güler, S. (2021, 12 Mart). *Van Gölü Canavarı: Bir medya fenomeninin 'inanılmaz' hikâyesi*. Journo. https://journo.com.tr/van-golu-canavari

Händén-Svensson, S. (2025). The lake and its monster: Communicating connections with landscape, belonging and sense of place with Great Lake Monster narratives. *Arv: Nordic Yearbook of Folklore, 81*, 112-129. https://doi.org/10.61897/arv.81.48343

Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York University Press. https://doi.org/10.18574/nyu/9780814743683.001.0001

Karapınarlı, S. (2025, 18 Ağustos). *Videonun Tatvan Sahili'nde görülen Van Gölü Canavarı'nı gösterdiği iddiası*. Teyit. https://teyit.org/analiz/videonun-tatvan-sahilinde-gorulen-van-golu-canavarini-gosterdigi-iddiasi

Król, K., & Hernik, J. (2022). Digital folklore of rural tourism in Poland. *Sustainability*, *14*(3), Article 1165. https://doi.org/10.3390/su14031165

Kuğu, E. (2019, 23 Ocak). *Van Gölü Canavarı: Efsane mi gerçek mi?* Teyit. https://teyit.org/ekipten/bir-canavar-efsanesinin-anatomisi

MacCannell, D. (1973). Staged authenticity: Arrangements of social space in tourist settings. *American Journal of Sociology*, *79*(3), 589-603. https://doi.org/10.1086/225585

Malumatfuruş. (2025, 15 Ağustos). *Van Gölü Canavarı efsanesi ve Van Gölü Canavarı olduğu iddiasıyla paylaşılan video*. https://www.malumatfurus.org/van-golu-canavari/

Moir, J. (2015). Of monsters, myths and marketing: The case of the Loch Ness Monster. *Analyses/Rereadings/Theories: A Journal Devoted to Literature, Film and Theatre*, *3*(1), 12-19. https://doi.org/10.18778/2353-6098.3.02

Okanagan Nation Alliance. (2024). *siwłkw (water) curriculum*. https://syilx.org/wp-content/uploads/2025/02/ARCHIVE_ONA-Syilx-Water-Curriculum-2024_PP.pdf

Okanagan Nation Alliance. (2025, 29 Haziran). *nxaʔxʔitkw song*. Syilx 101. https://learn.syilx.org/n%CC%93xa%CA%94x%CA%94itk%CA%B7-song/

Ong, W. J. (2002). *Orality and literacy: The technologizing of the word*. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203328064

Önay, Y. (2013). Akdamar efsanesi ve varyantları üzerine bir inceleme. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *25*, 33-47. https://avesis.yyu.edu.tr/yayin/3741e067-a20b-4fb6-aa1b-7e3af89f8850/akdamar-efsanesi-ve-varyantlari-uzerine-bir-inceleme

Önay, Y. (2018). *Van efsaneleri*. Van Büyükşehir Belediyesi Yayınları.

Philip, L. J. (2024). Selling the nation: The commodification of monstrous, mythical and fantastical creatures. *Scottish Geographical Journal*, *140*(3-4), 474-489. https://doi.org/10.1080/14702541.2024.2363780

Puglia, D. J. (2024). The (mostly) unseen world of cryptids: Legendary monsters in North America. *Humanities*, *13*(1), Article 1. https://doi.org/10.3390/h13010001

Serdar146. (2024, 3 Şubat). *Van Gölü Canavarı: Dosyası efsane mi, gerçek mi?* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=O-XdKcLsX0M

The Loch Ness Experience. (t.y.). *The tour*. 22 Eylül 2026 tarihinde https://lochness.com/whats-on/the-tour/ adresinden erişildi.

The Official Loch Ness Monster Sightings Register. (t.y.). *Home*. 22 Eylül 2026 tarihinde https://www.lochnesssightings.com/ adresinden erişildi.

TRT Haber. (2025, 16 Temmuz). *İranlı heykeltıraş hurda demirlerden 'Van Gölü Canavarı' yaptı* [Foto galeri]. https://www.trthaber.com/foto-galeri/iranli-heykeltiras-hurda-demirlerden-van-golu-canavari-yapti/72614.html

UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. https://ich.unesco.org/en/convention

Vermont Lake Monsters. (t.y.). *About Champ*. https://vermontlakemonsters.com/about-champ/

Visit Inverness Loch Ness. (t.y.). *The Loch Ness Monster*. 22 Eylül 2026 tarihinde https://www.visitinvernesslochness.com/the-lochness-monster adresinden erişildi.

VisitScotland. (t.y.). *The Loch Ness Monster: Is Nessie real?* 22 Eylül 2026 tarihinde https://www.visitscotland.com/places-to-go/loch-ness/things-to-do/nessie adresinden erişildi.

Wang, N. (1999). Rethinking authenticity in tourism experience. *Annals of Tourism Research*, *26*(2), 349-370. https://doi.org/10.1016/S0160-7383(98)00103-0

Yen, D. A., Jang, J., Wei, L., Morgan, N., & Pritchard, A. (2025). Leveraging folklore and fantasy to promote small destinations: The case of Visit Wales. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, *17*(3), 736-750. https://doi.org/10.1080/19407963.2023.2263860

Etik Beyan/Ethical Statement: Yazar, çalışmada bilimsel ve etik ilkelere uyulduğunu ve yararlanılan tüm kaynakların belirtildiğini beyan eder. Bu çalışma kamusal dijital belgelerin ve yayımlanmış kaynakların analizine dayandığından etik kurul izni gerektirmemektedir. / The author declares that scientific and ethical principles were followed and all sources were properly cited. Ethics committee approval is not required because this study analyzes public digital documents and published sources.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı/Declaration of Artificial Intelligence Use: ChatGPT; dil ve anlatım düzenlemesi, Türkçe ve İngilizce başlık ve özetlerin kontrolü, akademik üslubun iyileştirilmesi ile APA 7 ve dergi şablonuna biçimsel uyumun kontrolünde yardımcı araç olarak kullanılmıştır. Çalışmanın özgün fikir, yorum ve bulguları yazara ait olup yapay zekâ destekli düzenlemeler yazar tarafından kontrol edilmiştir. Nihai içerikten yazar sorumludur. / ChatGPT was used as an assistive tool for language and expression editing, reviewing the Turkish and English titles and abstracts, improving academic style, and checking formal compliance with APA 7 and the journal template. The original ideas, interpretations, and findings are the author's own, and all AI-assisted revisions were reviewed by the author. The author assumes full responsibility for the final content.

Çatışma Beyanı/Declaration of Conflict: Yazar herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder. / The author declares no conflict of interest.

Telif Hakkı & Lisans/Copyright & License: Yazar çalışmasının telif hakkına sahiptir ve çalışma CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / The author retains the copyright to the work, which is published under the CC BY-NC 4.0 license.

Yayıncı Notu/Publisher's Note: İfade edilen görüşler yalnızca yazara aittir. Yayıncı, yargı alanı ve kurumsal aidiyetlere ilişkin iddialar konusunda tarafsızdır. / The views expressed are solely those of the author. The publisher remains neutral with regard to jurisdictional claims and institutional affiliations.

Göl-Canavar Anlatılarının Karşılaştırmalı Kültürel Peyzajları[1]

Resim 1: Loch Ness göl peyzajı (Kaynak: Wikimedia Commons, CC BY 3.0)

Resim 2: Champlain Gölü peyzajı (Kaynak: Wikimedia Commons, kamu malı)

Resim 3: Okanagan Gölü peyzajı (Kaynak: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0)

Resim 4: Van Gölü ve Akdamar Adası (Kaynak: Wikimedia Commons, açık erişim)

[1] Resimler, karşılaştırmalı göl-canavar anlatılarında peyzaj, yerel bellek, turistik temsil ve kültürel kod ilişkisini göstermek amacıyla kullanılmıştır.